

Raport științific final

privind implementarea proiectului în perioada mai 2018 – aprilie 2020

În perioada mai 2018 - aprilie 2020, activitățile în cadrul proiectului *Ofițerii români din armata habsburgică și implicarea lor în societatea civilă (de la sfârșitul secolului al XVIII-lea până în 1918)* (UEFISCDI PN-III-P1-1.1-ID-TE-2016-0432) s-au desfășurat în conformitate cu planul propus la contractare, atât din punct de vedere al cercetării, cât și al diseminării rezultatelor. Echipa a avut inițial cinci membri (directorul de proiect, doi cercetători postdoctorali, doi doctoranzi), iar din luna august 2018 a fost cooptat încă un cercetător postdoctoral. Începând cu luna decembrie 2019, unul dintre membrii proiectului s-a aflat în concediu de maternitate. Fiind vorba despre ultimele luni ale proiectului și respectivul membru îndeplinindu-și punctual sarcinile de cercetare și publicare până în acel moment, atribuțiile sale administrative și de cercetare (participare la editarea și verificarea volumelor de studii finale ale proiectului) au fost distribuite între membrii actuali ai echipei, care au deja experiența temei, și nu a fost angajată o altă persoană, a cărei familiarizare cu tema ar fi durat prea mult raportat la timpul scurt rămas la dispoziție.

Pe parcursul implementării proiectului ne-am lovit de două probleme majore, ambele generate de contextul politico-social. Cea dintâi a fost reprezentată de creșterea salariului minim pe economie, situație care ne-a obligat să redirecționăm bani dinspre logistică și mobilități spre salarii, pentru a satisface cerințele legale. Am suplinit aceste sume cu ajutorul cotei din regie pe care Universitatea Babeș-Bolyai o pune la dispoziția directorilor de proiect.

Restricțiile generate de pandemia în curs și de introducerea stării de urgență (în particular închiderea arhivelor și bibliotecilor, precum și sistarea reuniunilor științifice) au reprezentat a doua problemă. Acestea au afectat parțial proiectul, în special prin reprogramarea unor reuniuni științifice la care membrii proiectului urmau să participe cu subiecte legate de acesta și care implicau și invitații de publicare.

În ciuda acestor dificultăți, indicatorii de rezultat ai proiectului au fost atinși în totalitate și nu au existat alte probleme privind implementarea. În continuare vom detalia modul în care am tratat obiectivele asumate în propunerea de proiect, apelând și la materiale din rapoartele științifice pe anii anteriori.

A. ACTIVITATEA DE CERCETARE FUNDAMENTALĂ

Activitatea de cercetare fundamentală a urmat obiectivele și activitățile propuse la contractare.

01.A1. Stabilirea și definirea conceptelor-cheie

Conceptele-cheie cu care operăm sunt cele de „ofițer”, „societate civilă” și „implicare”.

În ceea ce privește conceptul de „ofițer” - care este de altfel destul de ușor definibil - pentru a elimina orice posibile ambiguități, am decis să avem în vedere, în mod explicit, doar acele cadre militare care au deținut cel puțin gradele de ofițer-voluntar pe perioada de un an (*Offizieranwaerter (OA) / Tisztjelölt*) sau cadet (*Kadett / Hadapród*).

Conceptul de „societate civilă” este cel asupra căruia am insistat cel mai mult, din punct de vedere metodologic, dedicându-i mai multe prezentări la reuniuni științifice și discutându-l în mai multe publicații ale proiectului. Am definit societatea civilă ca sumă a actorilor instituționali de tip asociativ care acționează în afara statului sau familiei (deci inclusiv actorii economici), dar și a inițiativelor ne- sau semi-instituționalizate generate de evenimente sau cauze speciale (caritate în favoarea celor loviți de dezastre naturale sau conflicte militare, manifestări patriotice sau de loialism monarhic, colaborări public-privat în interes mutual - de ex. construcția căilor ferate).

În privința „implicării”, înțelegem prin aceasta formele de contact ale ofițerilor (inclusiv cei în rezervă), direct sau indirect (prin intermediul soțiilor) cu societatea civilă: calitatea de membri, participarea la evenimente, sprijinirea unor activități, donații, discursuri, luări de poziții în presă etc.

01.A2. Eșantionarea instituțiilor societății civile

În privința segmentului ne- sau semi-instituționalizat al societății civile, dat fiind interesul istoriografic redus de care s-a bucurat până acum, am decis să strângem orice informație care privește eventuale implicări ale ofițerilor sau ale soțiilor lor.

În privința segmentului instituționalizat, am căutat să identificăm prezența și activitatea ofițerilor sau a soțiilor lor în următoarele instituții și asociații: comunitățile de avere ale fostelor regimente de graniță; principalele asociații culturale (Astra, Asociația Arădeană, Asociația Maramureșană, Societatea pentru crearea unui Fond de Teatru Român); sinoadele și congresele bisericești, precum și orice altă formă de interacțiune cu mediul ecleziastic; conducerea sistemului bancar românesc din Ungaria în întregime (peste 200 de bănci, complet repertoriate între 1900-1918); câmpul politicii: partide politice, congregațiile comitatense, parlament (evident, după pensionare); reuniunile de femei și în special Reuniunea femeilor române din Brașov până în anii 1880; activitățile de caritate desfășurate cu ocazia unor dezastre sau evenimente majore.

01.A3. Construcția eșantionului de control al ofițerilor

Eșantionul de control al ofițerilor a fost format din acei ofițeri pentru care a fost facilă recuperarea informației biografice și mai ales a carierei, pe baza fișelor de evaluare. Inițial, în baza sondajelor arhivistice la Arhiva de război din Viena și la Muzeul și Institutul de Istorie Militară din Budapesta (unde se păstrează arhivele militare ungare), am decis ca eșantionul de control al ofițerilor să fie constituit din ceea ce am putea numi „elita” corpului ofițeresc românesc, respectiv, absolvenții celor două academii militare din Imperiu:

cea de la Wiener Neustadt și cea de la Budapesta (Ludovika). În cazul primilor, am extras informații mai ales pentru cei din perioada ante-1868, folosind „listele de conduită”. Ne-am concentrat pe spațiul regimentelor de graniță (și al regimentelor de linie care le-au înlocuit după 1851), deoarece analizând șematismele militare austriece¹ și extrăgând ofițerii cu posibile² origini române am constatat că marea lor majoritate au activat, până în anii 1860, în aceste unități militare. Practic, înainte de 1851, prezența ofițerilor români în armata austriacă în afara regimentelor de graniță este minimalistă. În cazul ofițerilor din armata de honvezi (1868-1918), am reușit recuperarea din arhivele ungare a unui eșantion din foile de evaluare păstrate, a căror transcriere și analiză fac obiectul unuia dintre volumele de final ale proiectului, în încercarea de a aprofunda munca începută de C. Sigmirean. Din păcate, nici în cazul ofițerilor din armata comună, nici a celor din armata de honvezi, nu s-au păstrat informații complete, uneori nici măcar pentru figuri importante, cum ar fi de exemplu Traian Doda. În cazul arhivelor austriece, informația pare a exista, dar este deosebit de fragmentată între diferite unități și instituții militare unde au activat ofițerii. În cazul armatei de honvezi, pur și simplu nu s-au păstrat decât o parte dintre foile de evaluare. Un catalog alfabetic complet al celor păstrate poate fi accesat online³ astfel încât, pe viitor, cercetarea corpului de ofițeri români din armata de honvezi poate fi realizată sistematic, pornind de la cunoașterea exactă a celor pentru care există date biografice.

01.A4. Construcția modelului de reconstrucție a carierei

Pentru reconstrucția carierei ofițerilor intenționăm să utilizăm inițial un model de tip Entity-Attribute-Value, în așa fel încât să putem integra informația în baza de date Historical Data Grinder⁴, pentru a corobora imaginea de ansamblu a implicării ofițerilor și soțiilor lor cu ceea ce știm până acum despre societatea civilă românească în general. După ce am analizat informația din listele de conduită și cea din foile de evaluare ale armatei de honvezi, am ajuns la concluzia că diversitatea acesteia impune un alt tip de abordare. Prin urmare, am păstrat cazurile de interacțiune ale ofițerilor cu societatea civilă sub forma unor tabele de lucru, însă informația privind cariera am integrat-o unei alte baze de date. Este vorba despre o bază de date construită special pentru studierea graniței militare, în cadrul căreia există tabele dedicate listelor de conduită și carierelor, astfel încât acestea să fie înregistrate exact așa cum apar în documente⁵.

01.A5. Rezolvarea problemelor metodologice deosebite întâmpinate

¹ https://library.hungaricana.hu/hu/collection/austrian_state_archives_MilitarAlmanachSchematismus/, la 25.04.2020.

² Trebuie să subliniem în acest punct, ca reper metodologic, că simplul criteriu onomastic este absolut insuficient pentru stabilirea naționalității, nemaivorbind de autodefinirea culturală a celor în cauză, astfel încât am extras inițial un număr mare de ofițeri cu posibile origini etnice românești, pe care i-am verificat ulterior și prin intermediul datelor din listele de conduită (un criteriu a fost nivelul de cunoaștere al limbii române, înregistrat în acestea din urmă).

³ <http://militaria.hu/adatb/leveltariuj/node/276>, la 25.04.2020.

⁴ <http://82.208.133.141:3030/>, la 25.04.2020.

⁵ <http://82.208.133.141:3020/>, la 25.04.2020. Pentru verificarea și evaluare, în ipoteza în care filtrele pentru public nu vor fi încă active la data evaluării: username: guest@gmail.com; parola: guestguest.

Inițial nu am întâmpinat probleme metodologice deosebite.

Un aspect important a fost reprezentat de identificarea etnică a ofițerilor, însă în acest punct am pornit de la premisa ce ține de simțul comun că o persoană cu nume românesc și care se implică evident în asociații românești, menționată ca atare și integrată de surse în limba română, se proiecta, la rândul său, în cadrele etnice românești. Există și contraexemple: ofițeri cu origine etnică și confesiune românească, dar care par a fi național-indiferenți și unii dintre ei chiar aleg după 1918 să rămână în armata Ungariei. Asupra acestui aspect am insistat în unul dintre volumele de final ale proiectului, dedicat ofițerilor de origine română care au studiat la Academia de Honvezi „Ludovika” și carierelor lor după Primul Război Mondial.

Ulterior, identificarea dosarelor de personal ale ofițerilor la Arhiva de Război din Viena a ridicat probleme din cauza faptului că, așa cum am amintit mai sus, informația este bogată, dar este răspândită în listele de conduită și evaluare ale diferitelor unități și structuri militare în cadrul cărora au activat. Conștienți de faptul că:

- a. în cadrul acestui proiect nu putem analiza această informație decât eșantionat, acoperind puțin ofițeri raportat la numărul lor total;
 - b. ea conține extrem de puține referiri la interacțiunea cu societatea civilă și răspunde din acest punct de vedere prea puțin obiectivului de ansamblu al proiectului nostru,
- am construit o bază de date destinată respectivelor documente, menționată mai sus, pentru ca pe viitor să existe un cadru de referință pentru contribuții ale cercetătorilor români și străini privitoare la corpul ofițerilor habsburgici în general și la cei români în particular.

O2.A1. Taxonomia interacțiunii subiecților cu societatea civilă

În cadrul acestei activități, am urmărit identificarea cât mai multor exemple de interacțiune și implicare a ofițerilor români în societatea civilă a timpului, urmărind pe de o parte eșantioanele de control formate din absolvenții academiilor militare (practic elita corpului ofițeresc românesc din armata habsburgică), pe de altă parte corpul ofițerilor români în ansamblul său. Am reconstituit în seturi de date electronice prezența ofițerilor și soțiilor în varii asociații și societăți (a se vedea O1.A2. *supra*) și am extras din presa digitizată cazurile în care apar mențiuni de implicare a lor în activități ne-instituționalizate, dar integrabile sferei societății civile. Identificarea interacțiunilor s-a realizat folosind surse primare inedite (listele de conduită păstrate în Arhiva de Război de la Viena, respectiv dosarele de personal păstrate la Muzeul și Institutul de Istorie Militară din Budapesta), surse primare edite (presa și colecțiile de documente privind anul 1848 și mișcarea națională), dar și surse secundare (literatura de specialitate). S-a reușit în acest fel realizarea unei taxonomii, care a depășit așteptările noastre la nivelul diversității, rezultând o imagine a corpului ofițeresc implicat în societatea civilă organizată asociativ mult mai profund decât se menționează de obicei în literatura de specialitate. O relativă surpriză a fost identificarea unei implicări politice destul de accentuate până în 1848, în numeroasele petiții elaborate de elita românească a perioadei. Fenomenul

implicării ofițerilor (activi și pensionari) în societatea civilă s-a dezvoltat însă profund după 1850, influențat de creșterea numărului asociațiilor românești, dar și de necesitățile de reorganizare administrativă și socială din zona recent desființatelor regimente de graniță.

Menționăm în acest punct faptul că nu ne-am mărginit la ofițerii români, ci am căutat și exemple la nivelul provinciei, privind varii tipuri de interacțiune, precum impactul medicinei militare asupra civililor, sau formele de recrutare (ce transgresau evident granițele etnice), în încercarea de a oferi o imagine cât mai complexă a relației dintre mediul militar și cel civil, care să ajute la contextualizarea relației particulare cu societatea civilă instituționalizată.

O2.A2. Repertorierea subiecților implicați

În acest moment deținem un catalog al ofițerilor români implicați în societatea civilă (bineînțeles, nu exhaustiv, ci în măsura în care sursele au permis identificarea lor), dar și un catalog al ofițerilor români din armata habsburgică până la 1848 (cu mențiunea că a fost realizat pornind de la criterii onomastice, deci nu întotdeauna certe și care necesită pe viitor verificări amănunțite în arhivele de la Viena și Budapesta). După această dată, deși identificarea lor ar fi posibilă parțial urmărind șematismele militare austriece, disponibile on-line, volumul muncii ar depăși posibilitățile proiectului și obiectivele asumate – ar fi nevoie de un proiect separat, exclusiv pentru repertorierea completă (în măsura posibilului) a corpului ofițerilor români din armata habsburgică.

În total, în perioada 1790-1918 am identificat un număr de peste o sută de ofițeri români care se implică, în mod regulat sau ocazional, în societatea civilă a timpului, de la semnarea de petiții la donații, colecte, scrisori de adeziune și susținere a unor societăți culturale, participare în conducerea unor astfel de societăți sau realizarea a diferite activități (cursuri, conferințe, colecte) sub egida asociațiilor românești.

Am identificat și soții de ofițeri implicate în asemenea activități, însă în număr mult mai redus și, de obicei, soții ale unor ofițeri superiori.

Pentru a nu curma brusc cercetarea în anul 1918, am înaintat câțiva ani în perioada interbelică, urmărind dinamica interacțiunii ofițerilor români cu Astra în primii ani după război, pe baza unui catalog al ofițerilor (și subofițerilor) implicați în activitatea Astrei, care cuprinde peste 300 de nume doar pentru perioada 1919-1921.

Per ansamblu, avem în acest moment un repertoriu amplu al ofițerilor români din armata habsburgică implicați în societatea civilă, dar și numeroase liste de ofițeri și cariere care pot constitui baza unui viitor proiect de cercetare.

O3.A1. Implicarea și atitudinea ofițerilor

Dincolo de tipologia implicării (O2.A1 *supra*), a fost analizată și dinamica și profunzimea acesteia, în durată lungă. Între sfârșitul secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XX-lea societatea civilă a

cunoscut metamorfoze importante, la fel și corpul ofițerilor români, ambele premise determinând specificității ale relației dintre reprezentanții lor.

Până în 1848 se remarcă o implicare foarte puternică a ofițerilor (atât greco-catolici cât și ortodocși) în mișcările petiționaliste ale timpului, din anii Supplexului și până în cei ai revoluției, cu un recul în intervalul absolutist (1815-1848). Instituția care i-a organizat și introdus între categoriile elitare românești ce înaintau petiții a fost Biserica. În 1848-1849, ofițerii au sprijinit noua elită politică laică a momentului, în particular prin organizarea întrunirilor din zona regimentelor de graniță.

După 1850, odată cu desființarea graniței militare, dar și cu creșterea numărului asociațiilor românești, ofițerii se implică activ în organizarea și conducerea a diverse forme asociative la nivel local sau provincial, dar și în administrația locală. Acțiuni cu reverberații politice au mai fost identificate până în 1867, după care, perioada dualistă aduce o reorientare a interacțiunilor la nivelul participării ca membru, al conferințelor, al contribuției la acte de evergetism și caritate. Abia după 1900, însă, aceste activități ale ofițerilor iau o amploare mai mare, parțial impulsionate de cadrele instituționale ale Astrei și parțial sub impulsul preoților militari (și ei membri ai Astrei). Dintre cele mai relevante astfel de activități, cursurile de alfabetizare pentru soldați, sprijinite logistic de Astra sunt cele mai reprezentative.

O turnură importantă are loc după 1918, când de la interacțiunea individuală a ofițerilor cu reprezentanții societății civile se trece la cea instituționalizată. Mediul militar devine mult mai implicat în societatea civilă, deoarece armata, în calitatea sa de instituție angajată în procesul de construcție națională, dezvoltă relații instituționale cu societățile culturale, școala și biserica⁶.

Ca și concluzie generală, imaginea ofițerilor habsburgici național-indiferenți și neimplicați în activitățile de construcție națională („nation building”) trebuie nuanțată. Cercetarea noastră indică faptul că un procent minoritar, dar deloc neglijabil al lor (între 10-20%) au fost implicați direct în societatea civilă românească și nu avem pretenția că am reușit să epuizăm sursele. Este evidentă nu doar prezența simultană a mai multor tipuri de loialitate (dinastică, națională, local-regională) ci și faptul că ele nu erau opozabile, ci complementare. Tradițiile locale au jucat un rol important, mai ales în fosta graniță militară, unde foștii ofițeri au constituit o mare parte din elita civilă de după 1851 (respectiv 1872 în Banat).

O3.A2. Comparația prosopografică: ofițeri implicați vs. eșantion de control și

O3.A3. Analize: implicarea ofițerilor vs. implicarea soțiilor de ofițeri

În ceea ce privește comparația între implicarea ofițerilor în general și cea a eșantionului de control, concluziile par să indice câteva aspecte relevante:

⁶ Vlad Popovici, Astra et les officiers roumaines de Transylvanie, avant et immédiatement après la Grande Union (1910-1920), in “Transylvanian Review”, vol. XXVIII, No. 4 (Winter 2019), p. 74-89.

a. implicarea ofițerilor din eșantionul de control este per ansamblu mai redusă (parțial și deoarece numărul lor este mai mic), însă atunci când se manifestă are o intensitate sporită (de ex. generalul Alexandru Lupu, colonelul Silviu de Herbay, locotenent-colonel Marian Popu etc.)

b. există diferențieri în cadrul corpului ofițerilor în ceea ce privește implicarea, în funcție de grad: ofițerii superiori preferă asociațiile cu vizibilitate sporită (în special Astra), în timp ce ofițerii inferiori sunt mult mai ușor identificabili în activități diverse pe plan local sau în asociații mai mici.

c. atitudinea ofițerilor față de dimensiunea civică a procesului de construcție națională a evoluat la fel cu a mării majorități a populației românești, cunoscând un parcurs ascendent de-a lungul celei de a doua jumătăți a secolului al XIX-lea și o creștere accentuată după 1900. Există în rândul acestei categorii profesionale un orizont de așteptare privind implicarea în societatea civilă, foarte bine surprins în timpul războiului prin păstrarea calității de membri ai asociațiilor culturale, dar și ulterior, prin explozia numărului de membri (numărul ofițerilor membri ai Astei crește de la cca. 30 în 1918, la peste 300 în 1921)

d. nu par să existe diferențe între implicarea soțiilor de ofițeri din cele două eșantioane: în ambele cazuri prezența lor este foarte redusă. O cauză o constituie și relativa parcimonie a surselor, dar în acest punct este destul de evident că, așa cum asociaționismul românesc din Transilvania rămăsese încă la începutul secolului al XX-lea legat de asociaționismul cu inițiativă masculină și nu evoluase spre un feminism de tip occidental (cu excepția mișcării social-democrate), și soțiile ofițerilor se manifestau mai rar și atunci când o făceau rămâneau legate, de obicei, de soții lor, alături de care figurează ca membre ale acelorași asociații.

Diseminarea rezultatelor (O4) și identificarea perspectivelor de extindere a cercetării (O5).

Tabelul de mai jos redă cantitativ rezultatele obținute în cadrul proiectului⁷.

An	Articole ISI	Articole BDI	Studii volume internaționale	Studii volume naționale	Cărți	Prezentări conferințe internaționale	Prezentări conferințe naționale	Conferințe și paneluri organizate	Alte livrabile
2018		2	2			4	4	2	1
2019	3	2				2	5	1	1
2020	1	1		4	2	2 (reprogr.)	1 + 1 reprogr.	1 + 1 reprogr.	
Total	4	5	2	4	2	8	10 + 1	4 + 1	2

O4.A1. Participarea la evenimente (detaliate infra, în secțiunea C. Livrabile)

⁷ Include studiile în recenzare, acceptate spre publicare, sub tipar sau publicate, precum și conferințele amânate din cauza stării de urgență. Situația fiecărui livrabil este detaliată în secțiunea C. Livrabile. Nu include texte aflate în diferite stadii de prelucrare, care urmează să fie înaintate spre publicare pe parcursul acestui an.

Membrii proiectului au susținut sau urmează să susțină (din cauza reprogramărilor din acest an) opt comunicări la conferințe și mese rotunde internaționale și 11 comunicări la evenimente științifice naționale. Dintre acestea, două sunt în calitate de keynote-speakeri. Comunicările au avut ca subiect aspecte legate de tematica proiectului, fie pe partea militară (Csaba Horváth, Nicoleta Hegedűs), fie pe cea a societății civile (Vlad Popovici, Oana Sorescu-Iudean), fie legat de instrumentele digitale de cercetare (Sandra Hirsch, Vlad Popovici).

De asemenea, în cadrul proiectului și legat de tematica acestuia au fost co-organizate patru evenimente științifice: o conferință internațională de istorie militară la Dublin (iunie 2020, reprogramată pentru iunie 2021); o conferință internațională de Digital Humanities la Cluj-Napoca; o secțiune la Conferința Society for Romanian Studies 2018; două mese rotunde la Congresul Național al Istoricilor Români în 2018 (Iași) și 2020 (București).

O4.A2. Publicarea de studii de specialitate (lista completă în secțiunea C. Livrabile)

Obiectivul inițial al proiectului era publicarea a minim un studiu de specialitate cu vizibilitate internațională de către fiecare membru al proiectului (deci șase studii) și a unui volum de final. S-au publicat sau trimis spre publicare în total nouă studii în reviste (patru ISI și cinci BDI) și șase studii în volume (trei internaționale, trei naționale) și se vor publica două volume de final ale proiectului.

Studiile publicate au urmat tematicile de cercetare expuse mai sus și le-au extins prin adăugarea componentei de istorie digitală.

Vlad Popovici a publicat studii focalizate explicit asupra asociaționismului românesc și relației dintre ofițerii români și societatea civilă a timpului, fie ca unic autor, fie în colaborare cu Oana Sorescu-Iudean, în reviste ISI, BDI și în volume din țară și străinătate. Împreună cu Csaba Horváth și Sandra Hirsch a trimis spre evaluare două studii privind baza de date dedicată istoriei graniței militare, dintre care unul a fost acceptat, iar al doilea se află în evaluare.

Sandra Hirsch a realizat și trimis pentru publicare la o revistă indexată ISI din străinătate un studiu privind sistemul medical militar în Banat și impactul său atât asupra mediului militar, cât și civil, în respectivul teritoriu, la începutul secolului al XIX-lea. De asemenea, împreună cu Vlad Popovici, a trimis spre publicare la o revistă ISI din țară, un studiu despre medicii militari Ilarie Mitrea și Ion Arsenie (cunoscuți pentru consistentele donații financiare și în material muzeografic făcute de-a lungul vieții), bazat pe material inedit recuperat din arhivele vieneze.

Csaba Horváth a publicat în revistă BDI un studiu despre sistemul de pregătire al ofițerilor armatei habsburgice.

Nicoleta Hegedűs a publicat în reviste ISI din țară și în volume studii referitoare la absolenții Academiei Ludovika, români și evrei. Aceștia din urmă constituie un exemplu foarte potrivit pentru fenomenul integrării ofițerilor de alte etnii decât maghiară în armata de honvezi și, prin aceasta, fiind un

termen de comparație pentru ofițerii români, ale căror cariere urmează să fie prezentate și analizate în volumul de final al proiectului.

Mihaela Mehedinți-Beiean a publicat în revistă BDI un studiu referitor la implicarea ofițerilor români în evenimentele anilor 1918-1919, când are loc practic trecerea de la interacțiunea personală la cea instituționalizată dintre societatea civilă și armată.

O4.A3. Publicarea unui volum

La finalul proiectului au fost publicate două volume, aflate în stadiile finale de editare.

Primul dintre ele, intitulat: Nicoleta Hegedűs, Csaba Horváth, Vlad Popovici (ed.), *Portrete de ofițeri de origine română din armata de honvezi*, Cluj-Napoca, Mega, 2020, cca. 300 pagini se află în ultimele faze de editare și corectură. Conține foile de evaluare ale ofițerilor români din armata de honvezi aleși ca eșantion de control, recuperate din arhivele militare ungare, în original și traducere integrală, împreună cu un studiu introductiv prosopografic.

Al doilea volum este intitulat: Sandra Hirsch, Ovidiu Iudean, Adrian Onofreiu, Claudia Septimia Sabău, Vlad Popovici (ed.), *Bibliografia istorică a Regimentului de graniță nr. 17 și a Tarii Nasaudului*, Cluj-Napoca, Mega, 2020, 250 p. După cum o spune și titlul, este o bibliografie a literaturii de specialitate privind fostul regiment de graniță de la Năsăud și moștenirea sa istorică până în anul 1848 (la desființarea Fondurilor grănicerești). Conține peste 2500 de titluri, din secolul al XVIII-lea și până în 2020, ordonate, catalogate și însoțite de indici onomastici, toponimici și de subiecte. Bibliografia se dorește a fi un prim instrument de lucru în cadrul unui proces mai amplu, de formare a unei noi generații de cercetători ai graniței militare transilvănene.

O4.A4. Construcția și menținerea actualizată a site-ului proiectului

Site-ul proiectului a fost actualizat și funcționează la această adresă: <http://istoriagraniței.ro/wp/proiecte/rohacs/>, iar una dintre paginile sale conduce către baza de date privind granița militară, care va avea filtre de căutare open-acces după încheierea proiectului.

În ceea ce privește baza de date, aceasta poate fi accesată momentan în versiune „vizitator”, pentru evaluare, folosind următoarele credenționale:

- pagina de acces: http://82.208.133.141:3020/sign_in; username guest@gmail.com; parola: guestguest

Se află în lucru filtre care să permită vizitatorilor căutarea de informații fără înregistrare prealabilă, sperăm că ele vor fi disponibile până la începutul lunii iunie 2020.

O4.A5. Interacțiunea cu alți cercetători în domeniu

Proiectul și directorul proiectului au devenit membri ai rețelei de istorie militară Military Welfare History Network, organizată de Dr. Paul Huddie, de la University College Dublin și sunt parteneri la

organizarea primei conferințe internaționale de istorie sanitară militară (<https://mwhn.wordpress.com/list-of-sponsors-supporters/>). Conferința trebuia să aibă loc în iunie 2020, dar din rațiuni ce țin de situația internațională actuală a fost amânată pentru iunie 2021. Din acest punct de vedere, proiectul a câștigat vizibilitate și este prezent în cadrul uneia dintre cele mai importante rețele de istorie militară la nivel internațional.

În aprilie 2019, directorul de proiect a participat ca invitat la o reuniune științifică la Zagreb, cu colegi de la Institutul de Istorie al Croației, specialiști în istoria graniței militare, al cărei scop a fost, printre altele, identificarea de oportunități de colaborare pe viitor. Cu această ocazie am prezentat ideea construcției bazei de date privind granița militară și ofițerii care au activat în cadrul ei, ceea ce am și realizat până la finalul anului, când baza a fost prezentată public în cadrul conferinței internaționale de Digital Humanities DigiHUBB 2020. Am colaborat și colaborăm în continuare cu colegii din Croația pentru a adapta baza de date la specificul documentelor cu care lucrează ei (relativ similare, deoarece documentația graniței militare era aproximativ identică, indiferent că se refera la zona adriatică, la Banat sau Transilvania) și intenționăm să încercăm împreună să extindem baza de date în așa fel încât să acoperim întreaga graniță militară austriacă. În acest sens, am purtat discuții și cu colegi de la Institutul de Istorie din Belgrad și cu colegi de la Institutul de Istorie al Academiei Ungare de Știință. În iunie 2020, directorul de proiect urma să prezinte stadiul dezvoltării bazei, în calitate de keynote speaker, în cadrul workshop-ului „hGIS and databases”, organizat de Institutul de Istorie al Academiei Ungare de Științe. Din cauza recentelor evoluții internaționale, workshop-ul a fost amânat pentru luna septembrie 2020.

Pe plan intern s-a început o colaborare cu istorici români interesați de granița militară din regiunea Năsăud, finalizată prin publicarea primei bibliografii istorice a graniței militare năsăudene, sub formă de volum, ca livrabil al proiectului.

O5.A1. Identificarea posibilităților de extindere a cercetării

În acest moment, în baza materialului documentar existent, principala direcție de extindere a cercetării (și cea mai naturală) ar fi reprezentată de extinderea cercetărilor prosopografice asupra întregului corp al ofițerilor români din armata habsburgică. În vederea acestui obiectiv, bazându-ne pe structura documentelor din arhivele militare vieneze, am dezvoltat în cadrul bazei de date o secțiune specială destinată informației din „listele de conduita” (<http://82.208.133.141:3020/mconducts>) – principala sursă de date biografice despre ofițeri. Folosind acest cadru digital, în viitoare proiecte se va putea transcrie informația mult mai simplu și, în același timp, analizele prosopografice vor putea fi realizate mult mai ușor.

Pe de altă parte, diversitatea informației cuprinsă în baza de date poate sta și la baza unui proiect focalizat asupra graniței militare din Transilvania, a cărei cercetare în ultimele două decenii, deși beneficiază de o atenție crescândă, este caracterizată tot mai mult de localism și de interesul față de perioada moștenirii graniței (post 1851, respectiv 1872), decât de perioada ei propriu-zisă de funcționare (1863-1851/72). O

astfel de cercetare ar fi interesantă și deoarece s-ar baza pe sursele încă aproape necunoscute din arhivele militare vieneze.

Sumarizând: proiectul actual trebuie să se continue, fie cu unul având ca obiectiv recuperarea prosopografică a ofițerilor români din armata habsburgică, fie cu revizitarea graniței militare din Transilvania și Banat pornind de la materialul arhivistic inedit de la Viena, iar în acest sens am creat deja un instrument digital de stocare a datelor, pe care intenționăm să îl dezvoltăm și să îl promovăm în vederea atragerii de noi parteneri naționali și internaționali.

B. STAGII DE CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ (ARHIVISTICĂ ȘI BIBLIOGRAFICĂ)

Anul 2018

Mihaela Mehedinți-Beiean și Csaba Horváth la Serviciul Județean Brașov al Arhivelor Naționale și la Casa Mureșenilor din Brașov, având ca obiectiv cercetarea Fondului Reuniunii Femeilor Române din Brașov și o evaluare a situației fondului Regimentului de graniță de la Orlat.

Oana Iudean-Sorescu, Vlad Popovici, Csaba Horváth cercetare la Muzeul Național al Unirii din Alba Iulia și la Serviciul Județean Alba al Arhivelor Naționale, având ca obiect în special delegații la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia (dintre care mulți au fost militari), dar și instituții ale societății civile care au activat pe teritoriul comitatului Alba de Jos.

Csaba Horváth la Arhiva de Război din Viena, în luna noiembrie 2018, unde a făcut cercetări privind situația dosarelor de personal ale ofițerilor români și de unde a recuperat documente inedite și necunoscute până acum privind organizarea regimentelor de graniță din Transilvania și, mai ales, structura corpului ofițerilor și subofițerilor.

Anul 2019

Vlad Popovici a desfășurat activități de cercetare arhivistică și bibliografică la Serviciul Județean Bistrița-Năsăud al Arhivelor Naționale, la Serviciul Județean Timiș al Arhivelor Naționale, la Biblioteca Centrală Universitară „Mihai Eminescu” Iași și la Muzeul Național al Unirii Alba Iulia.

Oana Sorescu-Iudean a desfășurat activități de cercetare arhivistică și bibliografică la Serviciul Județean Bistrița-Năsăud al Arhivelor Naționale, la Serviciul Județean Timiș al Arhivelor Naționale, la Arhivele Naționale ale Ungariei și la Biblioteca Națională Széchényi a Ungariei.

Sandra Hirsch a desfășurat activități de cercetare arhivistică la Serviciul Județean Timiș al Arhivelor Naționale, la Arhiva de Război din Viena și la Biblioteca Națională a Austriei.

Csaba Horváth a realizat cercetări la Muzeul și Institutul de Istorie Militară din Budapesta, de unde a recuperat foile de evaluare ale ofițerilor români din armata de honvezi. De asemenea, fost plecat în perioada 2-30.11.2019 la Viena, cu o bursă CEPUS și, din această postură, a contribuit și el la fotografierea și

aducerea în țară a unor documente privind militarii români din regimentele secuiești de graniță, păstrate la Arhiva de Război din Viena.

Anul 2020

Vlad Popovici a desfășurat activități de cercetare arhivistică la Serviciul Județean Bistrița-Năsăud al Arhivelor Naționale, Serviciul Județean Alba al Arhivelor Naționale și Muzeul Național al Unirii Alba Iulia.

Oana Sorescu-Iudean a desfășurat activități de cercetare arhivistică și bibliografică la Serviciul Județean Alba al Arhivelor Naționale, Muzeul Național al Unirii Alba Iulia, Serviciul Județean Sibiu al Arhivelor Naționale și Biblioteca Academiei Române București.

Sandra Hirsch a desfășurat activități de cercetare arhivistică la Serviciul Județean Bistrița-Năsăud al Arhivelor Naționale, Serviciul Județean Alba al Arhivelor Naționale și Muzeul Național al Unirii Alba Iulia.

Csaba Horváth a realizat cercetări la Serviciul Județean Bistrița-Năsăud al Arhivelor Naționale și la Muzeul și Institutul de Istorie Militară din Budapesta. Acestea din urmă au fost întrerupte la jumătatea lunii martie din cauza restricțiilor impuse de pandemie atât în Ungaria cât și în România, dar a reușit în acest timp să recupereze alte câteva foi de evaluare ale unor ofițeri români.

C. LIVRABILE, REZULTATE ȘTIINȚIFICE ȘI DISEMINARE (PUBLICAȚII ȘI REUNIUNI ȘTIINȚIFICE)

Livrabilele prevăzute și indicatorii scientometrici prevăzuți au fost în întregime realizate/ți. redăm mai jos lista completă și stadiul în care se află fiecare la finalul proiectului (30 aprilie 2020).

Cărți

Nicoleta Hegedűs, Csaba Horváth, Vlad Popovici (ed.), *Portrete de ofițeri de origine română din armata de honvezi (1868-1918)*, Cluj-Napoca, Mega, 2020, ISBN 978-606-020-220-2.

Sandra Hirsch, Ovidiu Iudean, Adrian Onofreiu, Claudia Septimia Sabău, Vlad Popovici (ed.), *Bibliografia istorică a Regimentului de graniță nr. 17 și a Tarii Năsăudului (sec. al XVIII-lea – 1948)*, Cluj-Napoca, Mega, 2020, 250 p., ISBN 978-606-020-221-9.

Studii în periodice

Anul 2020

Sandra Hirsch, Vlad Popovici, *The conduct lists of military physicians Dr. Ion Arsenie and Dr. Bucur (Hilarius) Mitrea during the Mexican campaign (1864-1866)*, in „Romanian Journal of Military Medicine” (în recenzare). (ISI-ESCI, SCOPUS, EBSCO, etc.)

Sandra Hirsch, Csaba Horváth, Angela Lumezeanu, Vlad Popovici, *Digital Framework for the History of the Austrian Military Border in Transylvania. Database documentation and manual*, Studia

Universitatis Babeş-Bolyai. Series Digitalia, 2019, no. 2, cca. 70 p. (CEEOL) (număr dedicat exclusiv descrierii în detaliu a acestei baze de date, a funcționalității și utilității sale, pentru specialiștii internaționali).

Anul 2019

Vlad Popovici, *Astra et les officiers roumaines de Transylvanie, avant et immédiatement après la Grande Union (1910-1920)*, in “Transylvanian Review”, vol. XXVIII, No. 4 (Winter 2019), p. 74-89 (ISI-A&H, ERIH+, SCOPUS, EBSCO)

Vlad Popovici, *Officiers et société civile roumaine en Transylvanie (1790-1867)*, in “Revue Roumaine d’Histoire”, 58, 2019 (sub tipar).

Sandra Hirsch, *Medicine at the Edge of the Habsburg Territories. Medical Practices and Medical Care in the Banat Military Border (Late 18th Century – Early 19th Century)*, in “Acta Medico-Historico Adriatica” (in peer-review) (ISI-ESCI, SCOPUS, EBSCO, etc.)

Nicoleta Hegedüs, *Jewish students from Transylvania at the Ludovika Military Academy*, in “Transylvanian Review”, vol. XXVIII, No. 2 (Summer 2019), p. 105-119 (ISI-A&H, ERIH+, SCOPUS, EBSCO)

Mihaela Mehedinți-Beiean, *From a Multi-Ethnic Empire to a National State: The Contribution of Romanian Officers in the Habsburg Army to the Creation of Greater Romania as Presented by Transylvanian Journalists*, in “The Romanian Journal for Baltic and Nordic Studies”, Vol. 10, Issue 1 (2018), pp. 53-70 (ERIH+, EBSCO, CEEOL, etc.)

Anul 2018

Csaba Horváth, *Cadrul instituțional al pregătirii ofițerilor militari habsburgici și austro-ungari*, in “Revista de Istorie Militară”, 2018, nr. 5-6, p. 30-36 (EBSCO)

Vlad Popovici, *ASTRA’s membership in the early 1900s*, in “Studia Universitatis Babeş-Bolyai. Series Historica”, 2018, nr. 2, p. 36-61 (ERIH+, CEEOL)

Studii și capitole în cărți

Anul 2020 – publicate sau în curs de publicare

Nicoleta Hegedüs, *Studenți de origine română la Academia Militară Ludovika (1883-1918)*, în vol. Ioan Bolovan, Oana Mihaela Tămaș (coord.), *1919 în Europa: război și pace*, Cluj-Napoca, Academia Română - Centrul de Studii Transilvane, 2020 (sub tipar).

Vlad Popovici, *Astra și ofițerii români din Transilvania, înainte și imediat după Marea Unire (1910-1920)*, în vol. Ioan Bolovan, Oana Mihaela Tămaș (coord.), *1919 în Europa: război și pace*, Cluj-Napoca, Academia Română - Centrul de Studii Transilvane, 2020 (sub tipar).

Vlad Popovici, *Ofițeri și societate civilă românească în Transilvania (1790-1867)*, în vol. *Elitele românești - istorie și genealogie. Omagiu profesorului Mihai Cojocariu*, coord. Cristian Ploscaru, Editura Universității Alexandru Ioan Cuza, Iași, 2020 (sub tipar).

Anul 2020 – invitate, în lucru și care vor fi publicate după finalizarea proiectului

Vlad Popovici, *Ofițerii români și societatea civilă în Transilvania și Ungaria, în timpul Primului Război Mondial*, în vol. *De la Imperiu la Regat: transilvăneni, maramureșeni, bănățeni în anii Primului Război Mondial*, coord. Gheorghe Negustor, Mircea Cristian Ghenghea, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2020 (în pregătire).

Oana Sorescu-Iudean, Vlad Popovici, *Elite și societate civilă la românii din Transilvania și Ungaria înainte de revoluția de la 1848*, în volumul conferinței „Elite sociale și administrative în Europa Centrală și de Sud-Est în secolele XVI-XIX” (**volumul depinde de momentul organizării conferinței, probabil toamna anului 2020**).

Angela Lumezeanu, Vlad Popovici, *The Digital Framework for the History of the Austrian Military Border in Transylvania. Making a Case for a Possible Leap Forward*, în volumul conferinței „hGIS Workshop” (**volumul depinde de momentul organizării conferinței, probabil toamna anului 2020**).

Anul 2018

Oana Sorescu-Iudean, Vlad Popovici, *Patterns of Romanian Women’s Civic and Political Engagement in Nineteenth and Early Twentieth Century Transylvania*, in Marta Verginella (ed.), *Women, Social Networks, Nationalism*, Purdue University Press – West Lafayette (Indiana), 2020 (under press).

Vlad Popovici, *The Former Military Border and the Emergence of Civil Society in Transylvania (1851-1918)*, in *Proceedings of the Workshop Borders as a Phenomenon of Modern Central European History*, LIT Verlag (Central European Historical Perspectives series) (accepted, publication scheduled for autumn 2020).

Baze de date

Sandra Hirsch, Angela Lumezeanu, Vlad Popovici, *Digital Framework Model for the History of the Austrian Military Border in Transylvania*, MySQL database, to be made available for general public in June 2020.

Evenimente științifice

8 Prezentăm aici acele studii care se află în lucru și vor fi trimise spre publicare ulterior datei de 30.04.2020, în baza invitațiilor de publicare deja existente, cu scopul de a sublinia faptul că rezultatele proiectului vor continua să apară și după data finalizării acestuia.

A. Co-organizate

Anul 2020

Parteneri în organizarea *Military Welfare History Network Conference*, University College Dublin (data inițială 25-26 iunie 2020, reprogramată pentru iunie 2021 din cauza situației internaționale) (<https://mwhn.wordpress.com/list-of-sponsors-supporters/>).

Direcții, metode și instrumente noi de cercetare a istoriei graniței militare austriece din Transilvania și Banat, propunere de masă rotundă înaintată organizatorilor Congresului Național al Istoricilor Români, 12-19 septembrie 2020, București.

Anul 2019

26-28 November 2019, Cluj-Napoca, „DigiHUBB Days 2019”, 2nd edition. Organizatori: Corina Moldovan, Rada Varga, Vlad Popovici, incluzând un panel special: „Historical population, genealogical and prosopographical databases in Central and South-Eastern Europe”.

Anul 2018

26-30 June 2018, Bucharest, „From Digital to Social. Current Digital History Developments in Romanian Studies”, section at 2018 Conference of Society for Romanian Studies: #Romania 100. Looking forward through the past, 7th ed. Organizatori: Vlad Popovici, Oana Sorescu-Iudean; Moderator: Oana Sorescu-Iudean.

29 August – 1 September 2018, Iași, Congresul Național al Istoricilor Români. Masa rotundă/Round table: „Ofițerii armatei austriece și austro-ungare”, Organizator: Vlad Popovici. Participanți: Ioan Bolovan, Adrian Onofreiu, Ioan Cârja, Vlad Popovici, Sandra-Cristina Hirsch, Horváth Csaba.

B. Participări cu comunicări

Anul 2020

Vlad Popovici, *Prosopografia Astrei (1861-1920) – provocări metodologice și câștiguri epistemice*, prezentare în cadrul conferinței „Istoria și scrisul istoric azi: opțiuni metodologice, paradigme, agendă”, Cluj-Napoca, Institutul de Istorie „George Barițiu” al Academiei Române, 3-5 februarie 2020.

Anul 2020 - reprogramate

Oana Sorescu-Iudean, Vlad Popovici, *Elite și societate civilă la românii din Transilvania și Ungaria înainte de revoluția de la 1848*, prezentare la conferința „Elite sociale și administrative în Europa Centrală și de Sud-Est în secolele XVI-XIX”, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași (data inițială: 24-25 aprilie 2020; reprogramată pentru vara sau toamna anului curent, în funcție de evoluția situației generale).

Angela Lumezeanu, Vlad Popovici, *The Digital Framework for the History of the Austrian Military Border in Transylvania. Making a Case for a Possible Leap Forward*, prezentare „key-note” la „hGIS Workshop”, Institutul de Istorie al Academiei de Științe a Ungariei **(data inițială 4-5 iunie 2020, reprogramat pentru septembrie 2020 din cauza situației internaționale)**.

Sandra Hirsch, *Military Medical Care in Habsburg Banat and in the Banat Military Border (Late 18th Century – Early 19th Century)*, Conferința: Military Welfare History Network Conference, University College Dublin **(data inițială 25-26 iunie 2020, reprogramată pentru iunie 2021 din cauza situației internaționale)**

Anul 2019

Vlad Popovici, Oana Sorescu-Iudean, *Sociabilități elective, asociaționism și implicare civică la românii din Transilvania și Ungaria până la Primul Război Mondial*, Prezentare în cadrul atelierului GRIPS, Colegiul Noua Europă, 17 ianuarie 2019.

Vlad Popovici, *Societate civilă românească în Transilvania epocii moderne*, Masa rotundă: Martie 1848 – martie 2019. Avatarurile conviețuirii româno-maghiare în Transilvania, Institutul de Istorie „George Bariț” al Academiei Române – Universitatea Babeș-Bolyai Cluj-Napoca, 19 martie 2019.

Vlad Popovici, *Publicarea surselor inedite, opțiuni tradiționale vs. opțiuni digitale*, Masa rotundă: „Vremea manuscriselor a apus? Opțiuni actuale de facilitare a accesului publicului la izvoare istorice privind spațiul năsăudean”, Bistrița, 5 aprilie 2019.

Csaba Horváth, *The recruitment methods used in the Habsburg army and in the Szekler (Székely) Military Border (18th century)*, “The Golden Age of Enlightened Troops and Small War/ Zlatno doba lakih postrojbi i mali rat”. 15 aprilie 2019, Croatian Institute of History, Zagreb.

Nicoleta Hegedüs, *Studenți români la Academia Ludovika: Carieră militară înainte și după 1919*, “Conferința internațională: 1919 în Europa: între război și pace”, Cluj-Napoca, Universitatea Babeș-Bolyai, 9-11 octombrie 2019.

Vlad Popovici, *Astra și militarii, înainte și imediat după Marea Unire*, Conferința internațională: 1919 în Europa: între război și pace”, Cluj-Napoca, Universitatea Babeș-Bolyai, 9-11 octombrie 2019.

Sandra Hirsch, Angela Lumezeanu, *Digital Framework Model for the History of the Austrian Military Border in Transylvania*, “DigiHUBB Days”, 2nd ed., 27-29 noiembrie 2019, Cluj-Napoca.

Anul 2018

Vlad Popovici, *The Former Military Border and the Emergence of Civil Society in Transilvania (1851-1918)*, Workshop: Borders as a Phenomenon of Modern Central European History, 7-8 iunie 2018, Lviv, Ivan Franko University.

Vlad Popovici, Angela Lumezeanu, *A prosopographical database for 19th century Transylvania and not only*, Conference of Society for Romanian Studies: #Romania 100. Looking forward through the past, 7th ed., 26-30 iunie 2018, Bucharest.

Csaba Horváth, *Pregătirea ofițerilor austro-ungari*, Masa rotundă: „Ofițerii armatei austriece și austro-ungare”, Congresul Național al Istoricilor Români, 29 august – 1 septembrie 2018, Iași.

Mihaela Mehedinți-Beiean, *Între datorie și conștiință națională. Ofițerii români din armata austro-ungară în preajma Marii Uniri*, Congresul Național al Istoricilor Români, 29 august – 1 septembrie 2018, Iași.

Vlad Popovici, Angela Lumezeanu, *Historical Data Grinder și utilizarea ei în reconstrucția istorică a societății civile românești din Transilvania epocii moderne*, Congresul Național al Istoricilor Români, 29 august – 1 septembrie 2018, Iași.

Oana Sorescu-Iudean, Angela Lumezeanu, *Un model digital pentru surprinderea succesiunii în Transilvania premodernă*, Congresul Național al Istoricilor Români, 29 august – 1 septembrie 2018, Iași.

Mihaela Mehedinți-Beiean, *From a multi-ethnic empire to a national state: The contribution of Romanian officers in the Habsburg army to the creation of Greater Romania as presented by Transylvanian journalists*, „The End of an Era: World War One and the Birth of a New World Order. 1948-1918-2018: A Nation Affirmed”, 18-20 octombrie 2018, Cluj-Napoca

și

Ibidem, „100 Years since Modern Independence and Unification in Baltic Sea Region and East-Central Europe”, Ninth International Conference on Baltic and Nordic Studies in Romania, 15-16 noiembrie 2018, Târgoviște.

Inițiative educaționale

Vlad Popovici, 27 iulie 2018, Cluj-Napoca, Junior Summer University UBB Cluj-Napoca, 11th ed., 2018, Prelegere: *Asociaționism și societate civilă la românii din Transilvania până la Primul Război Mondial*.

D. CONCLUZII

Activitatea de cercetare în cadrul proiectului a evoluat în parametrii asumați în cadrul contractului și toate activitățile și obiectivele au fost îndeplinite, conform descrierilor anterioare. Membrii proiectului au fost implicați atât în activități de cercetare-documentare, cât și în activități de diseminare, prin publicații, conferințe și prelegeri publice. Criteriile scientometrice asumate au fost îndeplinite și depășite. S-a căutat explicit ca activitatea să aibă atât vizibilitate internațională, cât și vizibilitate națională – motiv pentru care câteva studii, considerate mai importante, au fost publicate atât în limba română, cât și într-o limbă de circulație internațională. S-au organizat, în calitate de partener, reuniuni științifice în țară și străinătate și

secțiuni la conferințe naționale și internaționale, cu participarea unor cercetători cunoscuți ai temei. Au fost aduse în țară documente inedite valoroase din arhivele de la Viena și Budapesta. Au fost generate primele liste complete (în măsura posibilului) de ofițeri români din armata imperială austriacă, liste care pot sta la baza unui proiect prosopografic major ulterior. A fost construită o bază de date dedicată documentelor din granița militară și listelor de conduită ale ofițerilor, care a suscitat un real interes printre cercetătorii istoriei Imperiului Habsburgic.

Concluziile științifice ale proiectului subliniază necesitatea reconsiderării imaginii ofițerilor din armata habsburgică în relația lor cu spiritul național și acceptarea faptului că loialitatea față de monarh era complementată de alte forme de angajament, printre care se număra și cel civic-național. Implicarea lor în societatea civilă (care la momentul respectiv era de multe ori delimitată pe criterii etnice) evidențiază acest lucru, la fel cum evidențiază și forme de „patriotism local” exprimat prin angajamente civice. Aceste forme de loialitate nu trebuie privite ca fiind opozabile și de cele mai multe ori nu erau nici măcar concurente. Ele făceau parte, împreună cu alte tipuri de loialități (familială, instituțională etc.) din profilul psihologic al ofițerilor, ca și al multor civili, de altfel.

Cluj-Napoca, aprilie 2020

Director proiect,
Lector Dr. Vlad Popovici